

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Un alt semicentenar.

— Dieta Ardealului dela 1863. —

IV.

Deschiderea dietei Ardealului.

Era într-o zi de Mercuri, 15 Iulie n. Zi caldă de vară. In orele de dimineață s'a făcut serviciu divin, cu chemarea Duhului Sfânt, în bisericile românești din Sibiu, iar la orele 10 a fost misă mare, celebrată de episcopul Haynald, cu numeroasă asistență, în biserica romano-catolică din loc. A fost de față comisarul regesc al dietei, contele de Crenneville, însoțit de membrii dietei, aproape numai Români.

La orele 11 se întrunesc apoi deputații în sala de ședințe dela „Împăratul Romanilor”, unde Sașii ocupă scaunele din centru, Românii cele din stânga, iar scaunele din dreapta, rezervate pentru Maghiari și Secui, rămân goale. Numai trei Maghiari și-au făcut apariția în dietă: contele Nemes, contele Beldi și armeanul Lászlóffy. Cei doi dintâi erau regaliști, iar acest din urmă era ales în cercul electoral al Gherlei.

Membrii dietei își ocupă locurile. Pe galerii public ale, în preponderanță dame. Puțin după orele 11 intră în sală comisarul regesc, contele de Crenneville, presidentul guvernului țerii, și e primit cu sgomotoase strigări de „Hoch” și „Se trăiască”. Ia loc la masa presidială. În mână ține sigilat rescriptul împărătesc despre numirea sa de comisar pentru dietă. Ii taie sigilul, și dispune se fie cetit în toate limbile țerii. Era de următorul cuprins:

„Noi, Francisc Iosif I, din grația lui Dumnezeu împăratul Austriei, rege apostolic al Ungariei, etc. mare-principe al Transilvaniei și comite al Securilor.

Măriți, venerați, nobili, ilustri, spectabili, generoși, onorați, prudenți și înțelepți, ai noștri iubiți credincioși!

In legătură cu rescriptul nostru regesc din 21 Aprilie a. c. prin care am demandat a se convoca dieta iubitelui nostru mareprincipat Transilvania pe 1 Iulie a. c. la Sibiu, aducem la cunoștința și știința iubiților noștri credincioși, că pentru dieta aceasta am denumit comisar al nostru împuternicit regesc dietal pe credinciosul nostru iubit cu sinceritate, consilier intim și camarar, președinte al guvernului nostru transilvan, locotenent mareșal campestru conte Ludovic Folliot de Crenneville, proprietar al crucei militare pentru merite, cavalier al ordinului prusesc de coroană, comandor al ordinului württembergian de coroană pentru merite, mare-cruce al ordinului mareducal hessian Filip generosul, mare cruce al ordinului de casă ducal saxo-weimarian, de comandor al ordinului portugez de turnieră și spadă, comandator al ordinului toscanic de St. Iosif, al doilea proprietar al regimentului de husari, prințul Carol de Bavaria, numărul 3.

Impărtășindu-vă iubiților credincioși aceasta, vă provocăm iubiților credincioși de a vă pune cu încredințatul nostru comisar regesc dietal împuternicit în conțelegerea de lipsă și a-l sprijini într-o împlinirea problemei sale în toate și în fiecare cu bucurie și tărie.

Căroră de altminteralea vă rămânem cu neschimbata ces. reg. și suverana noastră milă și grație. Dat în cetatea noastră capitală și residențială Viena, în 15 Iunie, anul 1863, al guvernării noastre al cinci-sprezecelea. Francisc Iosif m. p. Francisc conte Nádasdy m. p. La preafinalta proprie demandare a M. Sale ces. reg. apostolice: Demetriu Moldovan m. p.”

După cetirea rescriptului comisariul regesc comunică dietei, că guvernul Maiestății Sale a numit president interimar pentru dietă pe consilierul guvernial Gustav Groisz, pe care l pofteste se ocupe locul presidial. Părăsește apoi sala, între aclamări vii și sincere.

Scaunul presidial îl ocupă presidentul interimar Gustav Groisz. E îmbrăcat în costum național unguresc de gală și poartă sabie. Rosetește, în ungurește întâiu, apoi în nemțește, următoarea vorbire, drept discurs de deschidere:

„Când în urma introducerii mele prin Excel. Sa împuternicitul comisar regesc de dietă primesc presidiul interimar al dietei, concretizat mie de către regescul guvern, în sensul regulamentului provisoriu de dietă, privind la slăbiciunea puterilor mele și la mărimea problemelor, o fac aceasta cu îngrijire. Având însă încredere în binevoitoarea indulgență a onoratului corp reprezentativ, precum și convins fiind despre aceea, că onoratul corp reprezentativ mă va sprijini într-o deslegarea grelei probleme cu prudentul seu consiliu, și că va conlucra din toate puterile la ajungerea scopului dorit de toți într-o potrivă, care stă în răspunderea la așteptările preafinalte ale preagrațiosului nostru principale și într-o înaintarea binelui patriei noastre mult iubite, — din simț de credință neclătită către M. Sa ces. reg. și apostolică și de iubire învăpăiată către iubita noastră patrie, cu acel propus serios îmi încep acest oficiu interimar, ca pe timpul cât îl voi purta, neîmpedecând nici cât e mai puțin libera discuțiune a obiectelor ce vor veni la pertractare, în înțelesul și între marginile regulamentului provisoriu de dietă și de trebi preafinalt emis, se înaintez în sfera mea de activitate adoptarea onoratului corp reprezentativ spre înaintarea binelui comun după a mea putință, rugând totodată pe onoratul corp reprezentativ, ca continuând deslegarea acestei mari probleme, din partea sa cu împrumutată răbdare și înțelegere în-

tru consultările ce se vor ținea sub presidiul meu interimar, se binevoiască a mă onora cu mult prețuită-i încredere, poftind din adâncul inimii, ca consultările noastre în conțelegere se aibă spre mulțumirea tuturor națiunilor și confesiunilor din asta patrie o astfel de dezvoltare, care se îndatorească posterității la o mulțumitoare reminiscență către corpul reprezentativ al generațiunii prezente.”

Presidentul își exprimă părerea de rău, că neștiind destul de bine românește, nu-și poate rosti vorbirea și în această limbă, și roagă pe consilierul guvernial Ioan Aldulean să o cetească în traducere românească, ceea ce se și face.

Sunt poftiți apoi cei mai tineri șase membri ai dietei se ocupe loc la masa presidială ca secretari. Se duc la masă următorii: Dr. Eugen de Trauschenfels, Franț de Brennerberg, Franț Obert, Ioachim Mureșian, Ioan Florian și Anton Lászlóffy. Trei Sași, doi Români și un Maghiar.

Constituirea provisorie fiind terminată, presidentul provoacă pe toți membrii prezenți ai dietei se facă promisiunea (votul) cerută de regulamentului casei. Se cetește regula și toți răspund cu „promit”, ori cu „ich gelobe”, iar trei răspund cu „fogadom”.

În urmă presidentul numește o delegațiune de șase membri, pusă sub conducerea contelui Beldi, pentru a merge la comisariul regesc spre a-l ruga se stabilească ziua și ora deschiderii solemne a dietei. Până la reîntoarcerea delegațiunii ședința se ridică. După re deschidere dieta primește solia adusă de delegațiune, că în ziua următoare, 16 Iulie, la orele zece, comisariul regesc va face deschiderea solemna a dietei, prin cetirea mesajului de tron. Ședința se încheie la orele 12 și jumătate.

După amiază deputații și regaliștii s'au întrunit în conferințe intime, după naționalități, pentru a se

FOIȘOARA.

Literatură pentru tinerime.

(Urmare).

c) Pentru ce fel de cetitori e potrivită cartea?

Cartea după cuprins e din domeniul științelor naturale, cari ca obiect de învățământ se propun sistematic în clasele V și VI ale școalei populare. Cartea aceasta ar fi deci potrivită ca lectură pentru clasele pomenite precum și pentru școala de repetiție. Limba în care e scrisă, pentru copii dela 11—15 ani dela sate e cam grea. O mulțime de expresiuni le sunt acestora necunoscute. Pentru copii dela orașe de vârstă pomenită sunt expresiunile necunoscute celor dela sate mai puțin străine. Cu toate acestea și copiii dela sate o pot ceti cu folos și cu interes.

Cartea în întregime e interesantă, nu se poate zice despre cutare parte că ar fi de prisos, căci totul e un întreg armonice, care oferă o iconă detaliată a vieții multicolore a albinelor. Ca fond întreaga lectură e bună, numai limba ar putea fi mai românească ca construcție, adică zicerile să fie mai scurte, traducerea mai liberă.

Părerea mea în reasumat este: 1. Cartea ca conținut e potrivită pentru copii de ambele sexe dela vârsta de 11—15 ani, atât dela sate cât și dela orașe, atât pentru școala de toate zile — clasele V. și VI. — și cea

de repetiție, cât și pentru copii din clasele inferioare ale școalelor medii, fie acele românești sau străine.

2. Ca formă cartea e mai potrivită pentru școalele de categoria celor pomenite sub 1., dela orașe, dar luând în considerare fondul atât de interesant, cartea are loc și în bibliotecile școlare dela sate, căci neajsurile forme sunt bogat răsplătite de fondul bogat și educativ.

Recomand deci cartea: „O călătorie în lumea albinelor” de B. Nemțianu ca potrivită pentru bibliotecile școlare dela școale populare, și pentru bibliotecile școlare din cele 4 clase inferioare ale școalelor medii. Nu strică, dacă se suscepe această carte și în lista cărților pentru bibliotecile pentru adulți, — și chiar tractuale, — căci și pentru adulți e o lectură dragălașă și instructivă.

B) Ce ne povestește pădurea, de Putlitz este o cărticică, care cuprinde 4 povești sau mai bine zis povestiri:

1. Floarea macului, 2. Bradul și iarna, 3. Părul din pădure și 4. Piatra. Între toate patru povestirile este o legătură fină, formând oarecum un ce întreg. Le spun mai întâi conținutul pe scurt,

1. Floarea macului.

În introducerea se spune, că greșesc oamenii, când cred că florile numai cresc, înfloresc etc., adică au viață numai din afară, căci ele au și „o viață lăuntrică”. Fiecare floare își are caracterul sale: una

e modestă, alta mândră; una veselă, alta tăcută, etc., apoi fiecare își are aspirațiile sale, veselie, jale, iubirea sa. Mai presus de toate florile au un patriotism mare, iubind locul, unde au crescut. Mai au florile și un organ, cu care se înțeleg între ele, și dacă cineva le pricepe limba tainică, multe poate auzi din conversațiile lor mai ales noaptea, când mai mult le place să-și facă una altele destăinuiri.

Celce povestește această poveste a avut norocul să asculte și să înțeleagă dulcea limbă a florilor (într-o noapte frumoasă cu lună).

Le arată ce zice cutare și cutare floare ca: firele de iarbă, bobocii, clopoțelul, albastreana, cimbrul ș. a. Și conversația era mai ales despre nedreptatea și lipsa de dragoste cu care oamenii se făceau vinovați față de dănsule, cum le calcă în picioare, cum nu le bagă în seamă etc. Miosotis însă ia partea omului și spune, că nu sunt adevărate învinuirile, căci la cele mai solemne ocazii, la cununii etc., omul folosește florile. Ele sunt simbolul dragostei, a simțămintelor. Macrișul protestează, zicând că oamenii caută să coresgă și pe Creator; ear crinul spune, că tot răul e, că oamenii nu respectază florile, fiindcă nu le cunosc simțirile. Și câtă durere au florile, când mereu se prăpădesc dintr-o parte, deaceia dimineată întreg covorul de verdeață și flori e tot lacrimi. Oamenii însă în nesimțirea lor spun că aceea e rouă. Toate dau dreptate crinului.

Pe urmă se spune ce povestește florilor din jur un mac înalt. Toate voesc să asculte pe floarea macului. Și începe macul, întrerupt ici colea de observărilor florilor din jur, poveste despre originea lor, a macilor. Macul spune cum la început între toate creațiunile lui Dumnezeu era numai bucurie, veselie și unire. Numai o singură ființă nu împărțea această fericire — și aceasta era noaptea. Și nu era fericită, fiindcă toate ființele o ocoleau din cauză, că prin întunecimea ei ascundea oamenii și animalelor frumusețile pământului. Inzadar cerca biata noapte să mulțumească pe celelalte făpturi, aprinzându-și micuțele ei lămpi, căci tot o urau toți. Astfel rătăcia biata noapte vecinic singură, tăcută și tristă.

Florile fiind miloase au prins milă de ea și au cercat să o îmbune și i-au dat mirosul lor și i-ar fi dat și colorile, dar nu se putea, deoarece noaptea numai întuneric răspânda. Astfel nimic nu îmbuna noaptea. Și supărata a rugat pe Creator să i dea un soț, și i-a dat de soț somnul, și apoi visurile. Visurile au produs și pasiuni între oameni, căci pe lângă visurile frumoase și bune s'au născut și cele urâte și rele. Creatorul a voit să stărpească pe acești copii răi ai nopții, dar visurile bune s'au rugat de El, să le îngăduie a trăi și Creatorul a ascultat glasul lor. Astfel au rămas în lume și visuri bune și visuri rele. Visurile rele caută de regulă pe oamenii răi. Oamenii se făceau din ce în ce mai răi. Într-o noapte un om rău sta culcat pe iarbă, și somnul și

organiza. Ungurii și Secuii încă au ținut conferință, în care au luat hotărâre să nu se prezenteze nici la deschiderea solemnă a dietei.

Noul război. În războiul izbucnit între aliații de mai înainte norocul favorizează pe Sârbi și pe Greci. Bulgarii au suferit mari înfrângeri astfel, că guvernul bulgar s'a simțit îndemnat să ceară intervenția Rusiei, pentru legarea unui armistițiu și apoi pentru legarea păcii. Și se pare, că intervenția Rusiei a avut succes, pentru că de două zile nu mai vin știri de pe câmpul de război despre noi ciocniri. S'a ivit de nou planul, că pentru evitarea rivalităților, Macedonia să nu se împartă între statele balcanice, ci să-și primească autonomia ca stat independent. Trupele române au intrat în Bulgaria, au ocupat orașul Silistra și linia Turtucaia Balcic, teritoriul pe care l-a reclamat România. Bulgarii nu s'au opus.

Acțiunea României.

Impresia mobilizării în Viena.

Viena, 3 Iulie n.

Joi dimineața în cercurile ziariștilor români din Viena se aștepta cu siguranță știrea despre mobilizarea armatei în România. Prea hotărâte și prea categorice au fost declarațiile guvernului român, că regatul va interveni în cazul unui război între statele balcanice, decât ca să mai poată fi eludate intențiile sale prin fel și fel de considerații sau de asigurări diplomatice și promisiuni, mai puțin însă prin situația ciudată de lupte sângeroase fără război declarat.

Luni însă, guvernul român a primit explicația ce i s'a dat din Sofia, că conflictele (extrem de sângeroase) de până aci între aliații de ieri n'au fost altceva decât escarmușe, repetate de ambele partide, și cu desăvârșire lipsite de caracterul luptelor de război. România a acceptat încă acest joc de cuvinte, și n'a mobilizat. Luni, Marți și Mercuri s'au repetat încăerările și războiul a ajuns în cursă, și nedecarat. „Reichspost” aduse Joi chiar și știri despre anumite învingeri bulgare. România nu mai putea întârzie.

Între-adevăr, în aceeași zi dimineața a avut loc la Palat în București consiliul de război prezidat de regele Carol, în urma căruia s'a dat ordinul de mobilizare.

În Viena știrea s'a răspândit după amiază, și, deși așteptată, ea a produs senzație. „Cu cât ar fi fost mai mare efectul, dacă România făcea astă toamnă acest pas”, — observă oftând un redactor dela „Reichspost”!

Ziarele de seara au comentat, fiecare în felul său, știrea despre mobilizarea armatei române. „Neue Freie Presse”, totdeauna foarte rezervată față de noi, și de altcundă discretă, nu și-a ascuns acum părerea de rău pentru această dovadă, care nu lasă îndoială despre noile orientări ale politicii românești. În articolele ce a de-

dicat în zilele precedente acțiunii regatului român, acest organ de publicitate conducător în monarhie a considerat rece și s'ar putea zice cu oarecare indulgență acțiunea independentă și spontană a României, numindu-o, — cu aluzie la o declarație a fostului cancelar german Bülow despre fraternizarea franco-italiană — un „extratour”, de care nu trebuie să se neliniștească nimeni; atitudinea României îi părea cu atât mai rentabilă cât ea era, evident, urmarea firească a politicii externe nefaste ce se face la Viena. Dar, la toate prilejurile, „Neue Freie Presse” își exprimă sugestiv și incredere, că România doară nu se va lăsa ademenită de apostolii panslavismului și se va feri de a deveni o „expozitură” a celor din Petersburg.

În numărul de Joi dimineața, acest ziar frunțas își exprimă bucuria, că România ezită încă de a spune cuvântul irevocabil dând ordin de mobilizare, condamnă încă odată speculația greșită a diplomației vieneze, care a înstrăinat România devotată, și face apel suprem către Bulgaria și o îndeamnă încă odată să fie cumințe, să împlinească cererile României și să aducă chiar jertfe mari pentru a-și câștiga bunăvoința regatului român.

După ordinarea mobilizării, „Neue Freie Presse” scrie:

„Cu părere de rău va auzi monarhia austro-ungară, că nu i-a succed guvernului bulgar a se pune de acord cu cel român. Regretăm mult că România a ajuns astăzi acolo unde a dorit să o ducă Franța și Rusia, și unde o vede bucurios și panslavismul. Mobilizarea armatei române arată, că între Viena și București nu toate lucrurile sunt așa precum ar trebui să fie și că diplomația noastră a îndurat un eșec, care cu atât mai grav va fi simțit de opinia publică, cu cât relațiile noastre cu România develesc foarte populare”. (Aceasta însă nu s'a prea văzut până acum, mai ales nu la „N. Fr. Presse”. N. R.) Ziarul se întreabă apoi, mulțumi-se-va oare România cu ocuparea teritoriului până la Turtucaia și Balcic, ori — mai ales în caz de eventual succes al armelor bulgare contra Sârbiei și Greciei — doară va penetra România în inima Bulgariei, spre Sofia?

Vina pentru această nouă războire se atribuie unanim Bulgariei. Bărbații politici bulgari s'au dovedit, (deja din atitudinea lor la primul conflict cu România pentru Silistra) că au o natură ciudată de oameni lacomi, nesățioși, hrăpăreți, ființe cari nici din cea ce le este prisos nu vor să cedeze nimic pe seama altora, sgârșici, cari prea bucură își uita datoria în momentul când ar avea frumos prilej de a se arăta recunoscători și de a respăli o nobletă ce li s'a arătat decenii de-a rândul.

Deciziunea României a fost provocată de ținuta încăpăținată a Bulgariei. Deși putea fi convinsă Bulgaria, că România își va împlini la ori ce caz intențiunea exprimată acum trei săptămâni în o notă către puteri, de a nu rămâne neutră în cazul unui nou conflict balcanic, totuși Bulgaria n'a făcut absolut nimic pentru a de-țurina dela sine acest pericol iminent”, constată însă „Neue Freie Presse”, care li-a fost extrem de binevoitoare Bulgarilor și care până în ultimul moment păstrase speranța unui aranjament loial al Bulgariei cu România. Dar bărbaților conducători ai Bulgariei li-a lipsit înțelepciunea de a nu fi meschini și înguști la suflet în acest mo-

ment mare, decizător pentru soarta Bulgariei, decizător pentru întreaga politică viitoare a Europei.

Această a treia fază a războiului balcanic va fi cea hotărâtoare în viața multor popoare și state. C. Nedelcu.

Intrunirea secțiilor literare.

Luni, în 1/14 Iulie, s'au întrunit în Sibiu secțiunile științifice literare ale „Asociațiunii” în ședință plenară ordinară. Au fost de față aproape toți membri ordinari și mulți membri corespondenți ai secțiilor.

Ședința a fost deschisă la orele 10 prin prezentul „Asociațiunii” domnul Andrei Băseanu, cu o vorbire frumoasă, pe care sperăm a o putea publica în întregime.

Domnul president numește verificatori ai proceselor verbale pe domnii I. A. de Preda și I. I. Lapedatu, apoi secretarul Oct. C. Tăslăuanu citește raportul secretarului literar către ședința plenară ordinară a secțiilor. Amănunțitul raport, care va fi publicat în „Transilvania”, a fost ascultat cu mare atențiune.

La propunerea domnului president A. Băseanu se decide cu mare însuflețire trimiteră unei telegrame de salutare marelui binefăcător al neamului nostru, domnului Vasile Stroescu, care de prezent se află în Călimănești (Vila Cosma), apoi ședința se închide, pentru că singuraticile secțiuni s'au postat ținerea ședințele și s'au postat formula propunerilor.

După amiază, la orele 5, s'a ținut a doua ședință plenară, tot sub presidenția domnului A. Băseanu, presidentul „Asociațiunii”. În numele secțiunii literare raportează domnul Dr. Alexandru Bogdan despre activitatea acestei secțiuni în cursul anului expirat, în numele secției istorice dl. Dr. Ioan Lupas, în al celei științifice dl. Arseniu Vlaicu, în al celei școlare dl. Dr. O. Gh. bu și în al celei economice dl. I. I. Lapedatu. Ședința plenară a luat act despre cuprinsul acestor rapoarte, a acceptat propunerile făcute din partea singuraticelor secțiuni, și la orele 8 ședința a fost încheiată.

Notăm, că întrunirea secțiilor științifice-literare a fost premerasă de un congres al profesorilor dela școalele medii. A fost bine cercetat.

Crearea lumii.

De Dr. I. Brogu.

(Urmare).

Care este prin urmare după conținutul acestui cântec principiul creării universului? Este următorul: în acea ființă fără formă și fără calități cu ajutorul cărora ai putea-o deosebi, s'a mișcat undeva o năzuință, o voință către o formă oarecare; această voință oarbă, pornită în univers către viață, a produs felurite forme ale tuturor celor ce există în lume. De unde își deduce însă originea aceasta *Una Singură*, de când există, cine a creat-o: acestea sunt lucruri ce nu se pot pricepe și nu se pot ști! Ea formează ultima cauză și ultimul scop, către care tinde toată filozofia. — Asemănător cu acest interesant mit indian și-a imaginat în timpul mai nou și filosoful A. Schopenhauer (1788—1860) crearea universului. Lumea n'a fost creată

zice el, pe urma unei activități raționale și plănuită, ci o voință oarbă și nerațională s'a mișcat deodată undeva spre viață în a-oel cuprins, Unul singur... O altă asemănare între filozofia indiană și a lui Schopenhauer o găsim și în faptul, că crearea lumii este considerată la amândoi de începutul suferinții și al patimilor. Atunci numai când toate ființele se vor întoarce la aceea stare primordială a liniștii, a acelei Una-Singură, a răpaosului, atunci numai când sufletele se vor împreuna cu unitatea universului, adică cu atot pătrunzătorul *Brahma*: numai atunci va veni mântuirea și se va împlini universală fericire! Această unitate a sufletului omeneș cu sufletul universal formează o însemnată premisă în filozofia indiană, și cunoașterea acestei unități înseamnă culmea grandioasă a filozofiei. Cu această idee a înrudirii tuturor ființelor între oaltă stă în legătură însă și credința în metempsihoză, adică în prilegrea sufletelor. De unde a venit credința în prilegrea sufletelor, nu se poate ști cu siguranță; însă această idee grozavă, că viața nu se sfârșește numai cu o singură moarte, ci că după moarte urmează o nouă renaștere, și că după fiecare naștere urmează o nouă moarte, că această luptă împotriva puterii de ghiată a morții și a eternei nimiciri și renașteri nu încetează niciodată: această idee aduse asupra filozofiei indice, ca un nor, pesimismul cel mai înfiorător. Singura ușă de scăpare din marele labirint al nefericirii și singura mântuire posibilă este *negarea absolută a voinței de-a trăi*. De viață se ține strâns legat numai acel om, care n'a ajuns încă la marea cunoaștere despre unitatea tuturor ființelor personale și cosmice. *Neștiința și pofta*, acestea sunt piedecile, sunt cătușile ce înlănțuiesc strâns pe om de imperiul morții; nimicirea poftelor și ajungerea la cunoaștere însă, aceasta este singura cale a mântuirii!..

Ca să reasumăm încă odată cele expuse până aici, trebuie să constatăm mai întâi de toate, că concepția de viață a Indizilor are caracter pan-eistic. Prin emanția celor deosebite din acea Una-Singură, se produc singuraticile ființe. — Cât privește această emanție, existau la Indzi cele mai diferite opinii. Unii cred, că zeul *Praiapati* ar fi produs toate prin naștere. Alții își imaginează lucrul cu mult mai filozofic, mai complicat, și anume: aceasta Una-Singură se cunoscut mai întâi pe sine însăși. Apoi își dori un al doilea. Astfel se produsă ființele de gen bărbătesc și femeesc. — Deosebit de curios și de caracteristic este felul cum mitologiei indice i se atașază și filozofia, încetul cu încetul. În *Rigveda* X. v. 90, apare un element nou, și anume, jertfa care conform evlaviei ce respiră din cântecile vedice are însușirea, ca forță creatoare de univers, să impună și chiar să-i silească pe zei la fapte. Zeii aduc astfel jertfa pe *Purusa*, adică pe ființa primordială, care cuprinde în sine întreg conținutul spiritual și material al universului. Din acest *Purusa*, care pătrunde totul, se nascură toate lucrurile din lume, și anume mai întâi animalele. Când îmbucătățiră zeii pe acest *Purusa* lui au făcut cele patru caste, adică din gura lui a ieșit *Brahmanul*, din brațele lui luptătorii (*ostășii*), din solduri țărani, și din picioare așa numiți *Ciudra*, adică clasa cea mai de jos. Din spiritul lui a ieșit apoi luna, din ochi soarele, din gură zeii *Indra* și *Agni*, din răsuflare *Vaiu*, din burie vâzduhul, din cap cerul, din picioare pământul și din urechi stihiiile lumii.

Deosebit de caracteristic și de limpede este tratat acest proces al creațiunii de natură panteistică la începutul cărții de legi a lui Manu (*Lukas: Die Grundbegriffe in den Cosmogonien der alten Zeit. 1893. Pag. 222 ff.*), ce formează baza teologiei brahmanice. Acolo se spun următoarele lucruri: „Acest întreg era învelit la început în întunec, invisibil, nepăvălbil, imposibil de cunoscut, așa încât era confundat în somn cu totul. Deodată însă zeul preaputernic de sine stătător și nevăzut s'a revelat, creând, pentru că să se facă vizibil acest totul cu cele cinci elemente și celelalte lucruri, și alungă întunerecul! El care sta dincolo de lumea experienței empirice, care este indefinibil, nevăzut și etern, care este ființa tuturor ființelor și totuși neintelegibil, apărând într-o formă... Fiind plin de dorință și de năzuință de-a scoate din propriul său trup diferite creaturi, creă el mai întâi apa și deuse în ea o sămânță. Această sămânță se dezvoltă în forma unui ou de aur strălucitor ca soarele, din care s'a născut el însuși ca *Brahma*, adică tatăl original al tuturor lumilor. — După ce acest Dumnezeu s'a odihnit în ou un an întreg, îl crepă în două numai prin propria sa gândire. Din cele două coji formă el cerul și pământul, la mijloc așază vâzduhul, cele opt stihii ale lumii, și eternul loc al apelor.”

În India zeii și oamenii nu stau dușmănoși unii împotriva celorlalți. Deja în cele mai vechi cântece ale Vedelor ei sunt legați împreună c'o cingătoare compusă din sentimentele prieteniei și bunei învoiri. Filozofia apoi vine și nu face altceva, decât sintetizează par-

visurile veniri la el; păcatul însă nu-i lăsa să se facă stăpâni pe dansul. În sufletul său se vădi un gând rău, să ucidă pe fratele său. Înzadar somnul vărsă asupra lui picuri liniștitoare din bățul său fermecat, și înzadar visurile picau în jurul lui; el se silea să scape de sub puterea lor blândă. Atunci somnul își chemă copiii (visurile) la dansul zicând că omul acela nu e vrednic de darurile lor. Și au fugit dela omul cel rău. Când s'au depărtat visurile, somnul mănos pe bățul său fermecat, care deastădată nu-și putea valida puterea, l-a vârat în pământ. Deasupra bățului pluteau visurile cu tablourile lor ușoare, pe cari au voit să le dea omului. Atunci noaptea a suflat viața peste bățul fermecat și acesta a prins rădăcini în pământ. El a înverzit, dar a păstrat în el picăturile, cari aduc somnul. Și durerile visurilor au luat forma de flori delicate, ce se mișcă ușor. Acestea sunt macii. Astfel s'a gătat povestirea macului. Tocmai se crepa de ziua și ascultătorii, adică celelalte flori, erau pline de lacrimi.

2. Bradul și iarna.

Conținutul: Mai mulți arbori din pădure vreau să aște de la brad păreriile lui despre iarnă, căci numai el e și peste iarnă verde și o cunoaște; pe când ceilalți arbori în acel timp dorm. După o dispută oarecare la care iau parte teiul, plopul, stejarul și alții, bradul se înduplecă să le povestiască despre iarnă.

Dumnezeu a făcut anotimpurile și lor li-a încredințat lumea cu florile și toate

plantele ei să și le împartă între ele și să le îngrijască. Anotimpurile s'au simțit fericite și mulțumite de acest dar al lui Dumnezeu. Bunăînțelegerea între anotimpuri n'a durat mult. Primăvara cea obraznică și schimbăcioasă nu putea suferi pe iarna tactică; vara nu putea suferi toamna cea cu sânge rece; toamna ocără pe primăvară și astfel cearta între anotimpuri era tot mai mare. Între astfel de împrejurări toate plantele suferau. La sfaturile toamnei anotimpurile au hotărât să-și împartă între ele pământul, ca să fie pace. Iarna își clădi locuința la ambii poli, vara luă mijlocul pământului; iar toamna și primăvara se așezară cu domeniile între iarnă și vară. Anotimpurile n'au rămas pentru totdeauna la această împărțea, numai iarna a rămas în casa sa veche — la poli — pentru totdeauna stăpână. La întrebarea de unde știe bradul acestea, fiindcă și el stă locului nemșcat ca celelalte plante, le povestește bradul, cum un văr al său, un brad înalt preschimbat în catarg de corabie a călătorit în împărăția iernei la poli. Iarna n'a primit bucurioasă corabia, fiindcă știa, că atunci când ea bate la ușa acelora, cari veniau din alte împărății, e puțin pretinse primită, dar văzând catargul de brad, s'a înmuiat, căci iarna are o afecțiune foarte mare față de brad, care dintre toate plantele îi este iarăși cel mai bun prieten. Și s'a pus de povești cu vărul bradului povestitor, cu catargul și a început a povesti și a întreba de câte amănunte toate. Și atât îl iubea, încât n'a voit să se mai despartă de el și a închis corabia cu brațele ei tari de

ghiață. Catargul se simțea bine, dar echipamentul corăbei li mergea rău, proviziile și toate lemnele s'au gătat și au hotărât în urmă să ardă și catargul să se încălzească la focul lui. Atunci iarna, ca să nu fie ars prietinel ei, s'a îndurat și a slobozit corabia și aceasta s'a întors bine în țara ei. Împărțirea pământului între anotimpuri n'a rămas până la sfârșit. Primăvara cea nestatornică n'a fost mulțumită. Și nu și-a dat pace, până nu a ajuns să se facă altă împărțea. În sfârșit s'a făcut o nouă învoială între ele, așa ca să nu fie țărnuite fiecare la locul ei cel ales la început. Dar din noua împărțire toate au știut trage folos pentru sine, împărțind toate produsele și bunurile naturii între sine, și numai iarna a fost păcălită, așa încât chiar și frunzele căzute au vrut să i le ia. Dintre toate plantele numai bradul și edera i-au rămas credincioase și iarna le și iubea din tot sufletul. (Edera e solul dragostei, unind frunzele pădurei cu florile). Bradul pentru statornicia lui și în timpul de iarnă e împărțit de dragostea cea mai caldă a oamenilor și cu deosebire a copiilor, folosindu-l ca pom de crăciun. Astfel stăpânește bradul toate anotimpurile. Numai când pomul de crăciun rând pe rând e despoiat de toate podoabele și se uscă oamenii nerecunoscători îl aruncă în foc și aceasta face pe brad să se supere. Deaceia troznește așa bradul, când arde. Asta e istoria bradului și iernei. (Va urma).

tea divină, care pătrunde toate lucrurile. Sufletul omului este o particică, este o suflare din sufletul etern al Dumnezeu. Din această unire originală și nedespărțită dintre Dumnezeu și natură, sau din acel Dumnezeu-Natură, cum l'arumi Goethe, s'au făcut toate! Faptul acesta caracteristic obține fără deosebire în toate miturile indice...

(Va urma).

Din despărț. „Asociațiunii”.

Convocare.

P. T. membri ai „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” din desp. „Abrud-Cămpeni”, precum și sprijinitorii cauzei culturale, se invită a participa la adunarea cercuală, ce se va ține la Duminecă în 10 August a. n. 1913 la orele 11 a. m. în școala confesională gr.-or. română din comuna bisericească Neagra-Feketerögy cu următorul

Program:

1. Participarea la serviciul divin.
2. Deschiderea adunării cercuale.
3. Raportul despre activitatea comitetului cercual, raportul cassarului și statorirea bugetului pe 1913/14.
4. Alegerea unei comisiuni pentru încasarea taxelor și înscrierea de membri noi.
5. Disertațiuni populare anunțate directorului cu 5 zile înainte de adunare.
6. Eventuale propuneri făcute conform statutelor.
7. Alegerea a 2 delegați pentru adunarea generală a „Asociațiunii”.
8. Alegerea directorului și a comitetului cercual pe un period de 3 ani.
9. Verificarea procesului verbal și încheierea adunării.

Din ședința comitetului cercual, ținută la 23 Iunie 1913.

Romul Furdul
direct, desp.

Demetriu Gan
secret, desp.

NOUTAȚI.

Ministru nou. Domnul Beöthy László, ministru de comerț, a demisionat, din motive familiare, iar în locul său a fost numit ministru de comerț baronul Harkányi Iános, membru al casei magnatilor. Noul ministru a pus luni jurământul și astăzi își ia postul în primire.

Alegere de protopop. Joi în 10 Iulie s'a ținut alegerea de protopop al tractului Mehadia, în dieceza Caransebeșului. Parintele Ioan Pepa, protopopul Buziașului, a întrunit 54 de voturi; administratorul prot. par. Dr. I. Sarbu 11 voturi. Comisar consistorial a fost par. protopop A. Ghidiu dela Caransebeș.

Liberați. În urma demersurilor avocatului Dr. A. Doboși din Sătmăr și ale deputaților Mihali și St. C. Pop, tribunalul sătmărean a liberat Joi atât pe preotul Murășanu cât și pe ceilalți tovarăși de temniță. Procesul este amânat pe luna viitoare.

Un străin — membru la o instituție română. Revista Teatrală primește din Sangeorgiu român următoarele: „Di Iosef Wagner s'a înscris membru ajutor al societății noastre pentru fond de teatru — plătiind 6 cor.; cu toate că este german și e permuțat într-un oraș sâmbesc (Medias), dorește să figureze între membrii societății și pe anii 1910, 1911 și 1912. A și plătit regulat taxa de câte 10 cor., ca membru pe viață”. — Un străin, care înțelege năzuințele culturale românești, merită toată stima noastră.

Promoție. Domnul Eugen Casparovici, originar din Bucovina a fost promovat Medic doctor în medicină la universitatea din Viena. Il felicităm pe noul medic român cu atât mai mult, cu cât dă lipsă de mijloace și-a pregătit prin hărnicia și prin activitatea sa această carieră frumoasă, pe care îi dorim mult noroc.

Balon Omnibus. Un sindicat de finanțieri englezi și francezi va întocmi o circulație regulată cu balonul între Londra și Paris. Sborul are să dureze patru ore și va costa 250 franci de persoană. Comunicăția va începe în Septembrie a. c.

Venitul lui Quo Vadis. Reprezentațiile cinematografice ale vestitului roman de Sienkiewicz Quo Vadis, care se dau acum în orașele europene, au adus autorului un venit de un milion și 250 000 franci. O societate americană plătește romanțierului polon suma de un milion și 400 000 franci, pentru dreptul de a reprezenta în America filmele lui Quo Vadis. E cel mai mare onorariu ce s'a plătit vreodată unui romanțier.

† **Elvira Pop n. Făgărașan**, soția avocatului din Abrud Dr. Laurențiu Pop, a încetat din viață în 12 l. c. la orele 1½ dim. în etate de 40 ani și în al 22-lea an al fericitei sale căsătorii. În mormântarea defunctei s'a făcut Luni la 14 l. c. la orele 2½ p. m. în cimiteriul din Abrud. Odihnească în pace!

Democratizare. Parlamentul norvegian a desființat dreptul de veto al regelui împotriva hotărârilor stortingului. În calea sa spre democratizare, camera din Cristiania nu se oprește aici, ci în curând se va ocupa și cu ștergerea ordinelor și decorațiilor date de suveran. Este vorba și de ordinul Olaf, înființat în 1874 de regele Oscar I în amintirea regelui Olaf. Distincția aceasta, care are 5 clase, se acordă pentru merite patriotice, științifice și de artă.

Contra panslavismului. Scriitorul bulgar Mihailovici, care mai demult era aderent fanatic al Rusiei, a ținut săptămâna trecută o conferință în Sofia și a condamnat politica slavă. Bulgaria, zice conferențiarul, trebuie să caute prietenia monarhiei austro-ungare; căci panslavismul însemnează pentru bulgari curată sinucidere.

Posturi de profesori. Consistorul român ort. din Arad, în urma concediului acordat profesorului Dr. P. Pipos, invită candidații de profesori doritori de a ocupa catedra de științe pedagogice să se anunțe până cel mult la 1/14 August a. c. Beneficiul împreună cu acest post este: 2800 cor. pe an. — Consistorul numit mai publică concurs, cu același termen, pentru îndeplinirea definitivă a catedrei de matematică și fizică la institutul pedagogic diecezan. Salar 2600 cor., cvinevenale și bani de cvartir.

Exame de avocați. Din Murăș-Oșorheș se scrie, că Sămbătă s'au sfârșit examenele pentru obținerea diplomei de avocați. Din Ianuarie și până astăzi s'au prezentat la examene 302 candidați. Au primit diplome 269 inși.

Avis. În urma înscrisurii primite invit pe colegii mei, cu cari am terminat în anul 1873 cursurile teologice în seminarul „Andreian” la întrunirea proiectată pe Marti în 9/22 Iulie a. c. la 1 oră d. a. la „Restaurantul Brote” în Sibiu. Agnita 1/14 Iulie 1913. Ioachim Muntean, protopop.

Concert în Făgăraș. Societatea de diletanți români „Progresul” din Făgăraș va da un Concert, Marti în 22 Iulie st. n. în sala dela „Hotel Paris” (Sorea) în Făgăraș, cu concursul domnilor Ștefan Mărcuș, Ionel Crișan și d-șoara Aurora de Barbu, cântăreți de operă. Inceputul la 8 ore seara.

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriașilor români sibiieni, au mai dăruit: Ion Nanu, paroh (Sămpetru), soția sa Hareti n. Furtună, cor. 150; Cosma Jinariu, sodal măsar (Șugag), 1 cor.; Cornel Tăslăuanu, culeg. tipograf (Paris), 2 cor., măestrul de dans diplomat Nicolae Stoica din banii adunați cu pălăria „Dzeu vede”, la convenirea socială din 6 Iulie c. coroane 348; Pompei Dan, director școlar, Valeriu Pană și Ion Sperchez, învățători, toți din Zernești și Vasile Micuda, inv. (Cetea) fiecare câte 1 cor.

Sbor dela Londra la Paris fără escală. Aviatorul francez Gilbert, care în ziua sosită prezidentului Poincaré în capitala Angliei a făcut un sbor dela Paris la Londra ducând cu sine un număr de ziare cari serbătoreau înfrățirea anglo-franceză, s'a reîntors la Paris pe aceeași cale aeriană fără escală și a sevărit acest sbor în 3 ore 15 minute. Gilbert a plecat cu monoplanul său Morane-Saulnier la ora 4 după amiază în vânt de 14—15 m. pe secundă, care l-a făcut să devieze mult dela linia cea mai scurtă și a aterizat la Paris la ora 7 și 15 seara. Până acum timpul cel mai scurt în care s'a efectuat acest sbor, a fost de 3 ore 55 minute. Astfel Gilbert a bătut acest record stabilit acum doi ani de aviatorul francez Pierre Prier.

Mulțămite. Cu ocaziunea petrecerii din 1 Iunie 1913, aranjate în comuna Sărbi (tractul Ilija) în favorul bibliotecii școlare au contribuit domni: Zevedei Mureșan protopop, Ilija, 3 cor.; Ioan Iancu dir. de bancă 8 cor.; Victor Gerasim adv., Dumitru Dăter, proprietar, Nagy Albert, comerciant, Miron Oporean, paroh, câte 2 cor.; George Furdul, inv. 1 cor.; Faikas Zsombor, notar, Martonossy György, subnotar, câte 2 cor.; și Alexă Doda, scriitor, 1 cor., cărora subserisul în numele tinerimii școlare exprimă profunde sale mulțumiri. Sarbi, 29 Iunie 1913. Drăgan Mariș, învățător.

Petrecere în Murăș-Uioara. Români din Murăș-Uioara și jur învătă la Petrecerea de vară, ce se va aranja Duminecă în 27 Iulie n. 1913 în „Hotelul erarial”. Inceputul la 8 ore seara. Prețul de intrare: 1 cor. 60 fil., de familie 4 cor.

Cassete de economisare.

Deodată cu ideea salutară de a să organiza prin satele noastre expoziții de copii, la cari iau parte părinții cu copiii lor, spre a fi esaminați de medicii noștri, dacă și încă întrunesc condițiile, cari asigură vitalitatea (puterea de viață) a fiitorului muncitor, s'a născut și ideea, nu mai puțin salutară, de a se introduce între ai noștri și așa zise „Cassete de economisare”. Plăsmuitorul acestei idei este neobositul protopretor din Săliște, dl Petru Drăghici, totodată membru în comitetul central al „Reuniunii române agricole din comitatul Sibiu”. La propunerea d-sale adecă, juriul primei expoziții de copii, aranjate de noi la 1906, în puternica comună curat românească Apoldul de jos, a hotărât, ca premiile în bani, ce să vor decerne pentru copii expuși, constând ele și altfel din sume neînsemnate, în loc de a să da la mâna acestora, să se introducă în câte un libel de bancă, purtând numele premiului, care să se predea, pe lângă o cassetă de economisare, părinților. Scopul urmărit este de a deprinde și pe părinți, dar mai ales și pe mititeii copilași la economisare. Cassetele, în cari se introduc filerile adunați, le-a pus, cu multă prevarire, la dispoziție „Cassa de păstrare din Săliște”, ear cheile cassetelor le îngrijește tot Cassa de păstrare, la care se fac depunerile și care la anumite intervale din an, prin un funcționar al său, ridică bănișorii adunați în cassette și i trece în libel spre a aduce camete.

Informațiunile câștigate zilele acestea de comitetul Reuniunii noastre, atât dela direcțiunea Cassei de păstrare din Săliște, cât și dela harnica primărie comunală din Apoldul de jos, ne-au întărit în convingerea, că populațiunea noastră știe aprecia această modalitate, proprie de a cultiva și desvolta simțul de economisare, simțul de a aduna cu puțin și de a cruța parale albe pentru zile negre. Din rapoartele primite, aflăm, că din 63 copilași premiați în 1906 numai unul și-a ridicat depunerea, ear restul de 62, sunt trecuți și azi în registrele deponenților Cassei de păstrare. Din cei 62 deponenți nu mai puțin ca 43 și-au sporit binișor depunerile, rămânând numai 19, cu părinți mai scăpătați, la depunerea gennuină, de câte 3 cor., sporită singur cu interesele conveniende, la cor. 3-68. Cea mai însemnată depunere de cor. 23-19 este a premiată E. Isaveta M. Popa; de cor. 22-26 a Elisavetei M. Babă; de cor. 16-13 a Victoriei D. Fărcaș; de cor. 15-10 a lui Moise I. Vasile etc. Suma totală de cor. 186 depusă în 1906 astăzi a crescut la cor. 441-23. După raportul primăriei s'au mai găsit 8 copilași, afară de cei premiați, ai căror părinți și-au procurat dela Cassa de păstrare cassette de economisare.

Din experiențele făcute de primăria din Apold în jurul acestor cassette, se remarcă faptul, că depunerile s'au înmulțit cu filerile dăruite de părinți și de rudeniile copilașilor la serbători, la nunți, la botezuri, la vânzări de bucate, de nutrețuri, de vite și la alte prilejuri potrivite. Dar s'au înmulțit ele cu deosebire în zilele, ce premerg sosirii trimisului Cassei de păstrare din Săliște și să le treacă în libel. Eată un mijloc nobil de emulare, care să poată cultiva prin venirea cât mai deasă în contact a funcționarului Cassei de păstrare cu micii deponenți. Un alt mijloc pentru înmulțirea avutului acestor mici capitaliști, după părerea primăriei, ar fi ca preoții și învățătorii să pună la cale cât mai dese și anume intruniri de ale copiilor și ale părinților lor, când să se vorbească despre însemnătatea cassetelor, despre cruțare și altele. Tot în scopul înmulțirii, intelectualii și cu deosebire învățătorii din localitate ar putea jertfi câteva ore din săptămână, când să instrueze pe copilași în confecționarea de fel de fel de lucruri de mână, în împletit de corfe, de chelteauș, de lese etc., cari valorizându-se, prețul lor să se introducă în cassetă. O urcare cât de neînsemnată din partea băneii a etalonului camelor după depuneri, ar fi proprie de a îndemna populațiunea să înmulțască depunerile.

De încheiere mai amintesc, ca vrednic de știut, că direcțiunea „Cassei de păstrare din Săliște” numai în acel caz pune la dispoziție „Cassete de economisare”, dacă sumele adunate să depun la acel institut, deoarece, fie-care cassetă are Nrul său și fie care Nr. are cont deschis în registrul „Depuneri spre fructificare”. Pentru fiecare cassetă să depun cor. 3, cari, la caz că se perde sau strică cassetă, rămân în favorul institutului, drept preț de rescumpărare al cassettei.

Astăzi, când toți suntem preocupați de cultivarea simțului de jertfire și de economisare în poporul nostru, nu putem recomanda din destul „Cassetele de economisare”. Reuniunea noastră agricolă, la proximele expoziții de copii, va urma cu premiile ca la Apoldul de jos.

Sibiu, 13 Iulie 1913.

Vic. Tordășianu
secretarul Reun. rom. agricole sibiene.

Cărți și reviste.

Anuarul I al școlilor primare centrale române gr.-or. de băieți și fete din Brașov pe anul școlar 1912—13. Publicat de Ștefan Popovici director și Radu Prișcu director-substituit. Tip. Ciurea & Comp. Cu-prinde, afară de datele școlare, următoarele: Cuvânt înainte. Școala de lângă biserica sf. Nicolae până la 1830, din monografia „Ist. școlilor centrale rom. din Brașov” de A. Barseanu. Școala e izvorul luminei, conferință de R. Prișcu. Despre alcool; despre importanța păsărilor și arborilor, prelegeri de R. Prișcu. Despre crutare, conferință pentru popor, ținută de Candid Mușlea.

Cosinzeana revistă ilustrată săptămânală pentru familie, nr. 27 cuprinde: Salu-tăm drapelul sfânt... † Ștefan O. Iosif. † Ilarie Chendi. România — gata de războiu. Ape mari. Un suflet eroic de demult. Eroina. Rânduri mărunte. — Haz, etc. T. Murășan: A fost demult, poezie. Radu Mărgescu: De-parte undeva..., poezie. Vasile Stoica: Noli tangere, poezie. St. O. Iosif: La arme, poezie. A. Lupeanu: Zile de vară, impresii. Zaharie Bărsan: Du-mă..., poezie. Constanța Hodoș: Caterina Varga, proză. Ciura: Floarea Betuliei, roman. Ilustrații: Principele Ferdinand al României; St. O. Iosif; Ilarie Chendi; Trupa artistică: Soții Bărsan și dl Toșeanu; Două strade din Orăștie sub apă; Pavlova, o celebră dansatoare rusă; Regele Spaniei Alfonso XIII; Preotul Doboreanu și Biserica gr.-cat. română din Corbu. — Abonament: Un an 12 cor., ½ an 6 cor. Pentru România 20 cor. Redacția și administrația: Cosinzeana, Orăștie.

Anuarul XLIX al gimnaziului gr.-or. român din Brașov și al școlii reale, pe al 63-lea an școlar: 1912—13. Publicat de Virgil Onițiu, director, Tip. A. Murășanu. — Cu-prinde: Internatul nostru, de Ion Petrovici. Discursul funebrel, la înmormântarea profesorului L. Nastasi, de A. Ciortea. — Corpul didactic la gimnaziu e compus din 1 director și 12 profesori; la școala reală din 1 dirigent de studii și 6 profesori; afară de aceștia 5 profesori ajutători etc. Despre masa studenților (am anunțat-o într'un număr precedent). Biblioteca centrală are 13 351 opuri în 14.753 vol. și 7978 fascicule în preț de 27.613 coroane. Bibliotecile de clasă (12 ale școlarilor) au 3079 volume; biblioteca de mână (pentru prof.) 270 vol. — La examenele de maturitate din 1911/12 s'au prezentat 46 candidați, din aceștia au trecut examenul 39 absolvenți, 7 au fost respinși pe două luni din un obiect. La școlile medii s'au înscris cu totul 417 elevi, din cari 326 la gimnaziu, 91 la reale. Suma totală a școlarilor înmatriculați la școlile noastre centrale brașovene în 1912/13 este: 1235, cu 32 mai mulți decât în 1911—12. Anul școlar viitor se începe în 2/15 Septembrie.

Revista Teatrală. Organul „Societății pentru fond de teatru român” apare de 6 ori pe an, sub conducerea secretarului literar al societății: Dr. Horia Petra-Petrescu. Nrul 3 din 1913 are următorul cuprins: La chestia teatrului dela țară, de Virgil Onițiu. — Darea de seamă asupra compozițiilor muzicale întrale concursul Cazotti. De G. Dima. — Un turneu muzical (1912) De Ștefan Mărcuș. — Dela concursul pentru premii din „fondul Dr. Ioan Mihu”: „Străina” de Bolcaș, analiză de Dr. Iosif Blaga. — Agata Bărsescu, biografie. — „Wilhelm Tell” de Schiller, în traducerea lui Ștefan O. Iosif. Raport înaintat societății, de Dr. Horia Petra-Petrescu. — „Un eveniment muzical” („Paulus” de Mendelssohn în Brașov) de Oct. G. Simtion. — Este mișcarea noastră teatrală un lux? conferință de Dr. Horia Petra-Petrescu. — Jubileul lui Rich. Wagner, de Dr. R. Strecker. — (Gheorghe Dima, biografie. — Teatrul și școala, de Matzdorf. — Piese teatrale vrednice de jucat. — Greutățile începutului. — O arhivă de programe (afise) teatrale. — Dela „comitetele” noastre „filiale”. — Cronică. Ilustrații: Gh. Dima, Mărcuș, Crișan și Băilă, (4 fotografii). Redacția și administrația: Dr. Horia Petra-Petrescu, Brașov, Tărgul grăului 4. Membrii societății primesc „Revista Teatrală” gratuit. În abonament costă 3 cor. pe an. Numărul 50 bani.

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc la școala confesională gr.-ort. rom. din Șaș, tractul Sighișoara, pe baza ordinului conzistorial din 21 Februarie a. c. Nr. 2225 școlar se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 coroane solvibile: 520 coroane din repartitie dela popor; 5 stânjini de lemne comutate în 80 cor.; 400 coroane ajutor de stat.

2. Cvarțir corespunzător în edificiul școlii vechi.

3. Relut de grădină 20 coroane.

După punerea în aplicare a art. de lege XVI din 1913 salarizarea se va îndeplini prescrierilor aceleia.

Relutul de grădină se solvește în una sumă, iar salariul, atât partea dela comună, cât și cea din ajutor de stat în rate lunare anticipative, observându-se că ajutorul de stat devine lichid numai după ce al Ministru pe baza documentelor alesului îl pune în curgere.

Lângă alte datorințe impuse prin lege și regulamentele în vigoare alesul și resp. instituitului învățător la acest post i-se impune ca datorința a instrui și a conduce elevii la serviciile divine în Dumineci și sărbători, și a cânta cu ei răspunsurile liturgice și în decursul ferilor mari, iar la cerință, a forma un cor bisericesc cu tinerimea școlară și adultă, în fine a servi și ca notar la ședințele comitetului parohial fără altă remunerație.

Concurenții sunt datori a se prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a și arăta dexteritatea în cântări și tipic și a face cunoștință cu poporul, iar petițiile concursuale instruite conform normelor în vigoare să se aștearnă Prea on. oficiu protopresbiterial al Sighișoarei în termenul deschis.

Șaș, din ședința comitetului parohial ținută la 13 Iunie v. 1913.

Ioan Cristea
prezident.

Ioan Manta
notar.

Nr. 540/1913 prot. Văzut!

D. Moldovan
protopop.

(161) 1—3

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobate de Prea V. C. sub Nr. 6462 școl. din 30 Maiu 1913 prin aceasta publicăm licitațiune minuendă pentru edificarea școlii gr.-or. română din Veseud (Vesszöd), tractul Agnita.

Licitațiunea se va ținea Duminecă în 21 Iulie st. v. (3 August st. n.) la 12 ore în cancelaria oficiului parohial din loc.

Comuna bisericească dă cărămida, nășipul, 4 stânjini peatră, precum și lucratorii la zidit. Prețul strigării este 5,500 coroane.

Licitanții au a depune înainte de licitare vadiu 10% din prețul strigării. Oferte în scris încă se primesc. Condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a alege pe acela dintre minus oferenti, pe care îl va afla mai apt.

Veseud, în 26 Iunie 1913.

Ioan Savu
par. preș. com. p.

Simion Varga
notar.

(162) 1—2

Nr. 52/1913.

(163) 1—3

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarilor de spese aprobate de Prea Venerabil Consistor arhidiecezan sub Nr. 6723 școl. și Nr. 6724 ep. 1913 prin aceasta publicăm licitațiune minuendă pentru a da în întreprindere edificarea școlii gr.-or. rom. din Cunța (Koneza) (posta în loc), protopopiatul Mercurei, precum și renovarea bisericeii.

Licitațiunea se va ținea în 7/20 Iulie 1913 în cancelaria oficiului parohial de aici la 11 ore a. m.

Prețul strigării pentru zidirea școlii este 8200 cor., iar pentru renovarea bisericeii 2000 cor., după cari sume licitanții au a depune un vadiu de 10% în bani gata, ori hârtii de valoare.

Materialul necesar afară de lemnărie îl dă comuna bisericească.

Comitetul parohial își rezervă dreptul a da în întreprindere lucrările amintite aceleia dintre minus oferenti, în care va avea mai multă încredere.

Planul, preliminarile și condițiunile de licitare, se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Oferte încheie, provăzute cu vadiul corespunzător și cu declarația, că oferentul cunoaște condițiunile și se supune lor, sunt a se depune până la începerea licitațiunei la mâna prezidentului comitetului parohial.

Cunța, la 22 Iunie 1913.

Stefan Morariu
paroh. prezident.

Ioan Oancea
inv. not. com. par.

Cu consenzul meu:

Avr. S. Păcurariu
protopop.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Nr. 439/1913.

(164) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci dela școalele noastre confesionale din comunele mai jos înscrise, se publică concurs în „Telegraful Român” cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

1. **Cerbia:** Salar 1000 cor., din cari 400 dela biserică, 200 din fondul cultural arhidiecezan și 400 ajutor de stat votat deja. Cvarțir natural, lemne și grădină, eventual relut 20 cor.

2. **Runcșor—Vica:** Salar 1000 cor., din cari 700 cor. dela biserică și 300 cor. din fondul cultural arhidiecezan. Cvarțir natural, lemne și grădină, eventual 20 cor.

3. **Târnavă:** Salar 1000 cor., din cari 600 dela biserică, iar 400 se vor cere ajutor dela stat. Cvarțir natural, lemne și grădină, ori 20 cor.

4. **Târnavița:** Salar 1000 cor., din cari 600 dela biserică, iar 400 se vor cere ajutor dela stat. Cvarțir natural, lemne și grădină, ori 20 cor.

5. **Fueș—Bagara:** Salar 1000 cor., din cari 100 dela biserică, iar 900 cor. s'a cerut ajutor dela stat. Cvarțir natural, lemne și grădină, ori 20 cor.

La toate aceste școli în ce privește urcarea salariilor învățătoresci conform art. de lege XVI din 1913 se va cere întregire dela stat.

Concursurile instruite conform normelor în vigoare au a se înainta subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis.

Concurenții sunt de obligați a conduce elevii la biserică în Dumineci și sărbători și a cânta cu ei; asemenea sunt datori a ținea școală de repetiție, și au a se prezenta în comuna respectivă, pentru a face cunoștință cu poporul.

Ilia, la 26 Iunie 1913.

Oficiul protopresbiterial în conțelegere cu comitetele parohiale respective.

Z. Mureșianu
protopresbiter.

Nr. 107/1913.

(165) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala confesională gr.-or. română din Câmpuri-Surdac (Kimpény-Szurdak), protopresbiteratul Ilia-murăș, se deschide concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Salarul: 1200 cor. în bani, cvarțir corespunzător în edificiul școlii, grădină de legumi sau 20 cor. în bani.

La salariul învățătoresc se va cere ajutor dela stat 800 cor., tot dela stat se vor cere eventualele cvinevenale trebuitoare.

Dela concurenți se cere să aibă cunoștință muzicală și să conducă și instrueze corul bisericesc, despre care prestațiune potentul va acorda o declarație deosebită acelușe petițiunei, din care să fie evidentă atât n'zuintă, precum și aptitudinea sa. Va instrui și școala de repetiție.

Cei apti în a conduce orchestră sunt preferiți.

Petenții își înaintează cererile oficiului protopresbiterial concernent și se vor prezenta — până la alegere — în comună pentru a fi cunoscuți că vor putea satisface celor pofite.

Câmpuri-Surdac, din ședința comitetului parohial gr.-or. rom. ținută la 16/29 Iunie 1913.

Ioan Budoiu
preot. preș.

Romulus Borze
notar.

Nr. 437/1913. Vidi:

Z. Mureșian
protopresbiter.

Pályázati hirdetés.

7051/1913. alisp. szám. Szebenvármegye szerszámai, járásában elhatalmazás folytán megüresedett és a X. fizetési osztályba sorozott járásorvosi állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, kik ezen tisztii állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t. cz. 9. §-ában előirt minősítésüket, valamint a 80099/1893. szám alatt kibocsátott beügyministeri szabályrendelet 22. §-a értelmében a tisztii orvosi vizsga sikeres letételét igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeket Szebenvármegye főispánjához czemezve, a 125000/1902. B. M. számú V. Ü. Sz. 3—5. §-ában előirt módon hozzám folyó évi augusztus hó 10. éj bezárólag annyival is inkább nyújtsák be, mivel a későbbben beérkezett vagy később fel nem szerelt kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Oly pályázók pályázati kérvényei, kik még végleges vármegyei vagy állami szolgálatban nem állnak, a minősítést igazoló okmányokon kívül még az okmányok előéletüket és eddigi alkalmaztatásukat igazoló hatósági és az ép testalkatukat és kifogástalan egyességi állapotukat igazoló tisztii orvosi bizonyít-

ványokkal és születési bizonyítványokkal is felszerelendőek.

Nagyszében, 1913. évi június hó 24-én.

(168) 1—1

Alispán helyett:

Stroia István s. k.,
várm. főjegyző.

Anunț de licitațiune.

Duminecă în 3 August la ceasul 12^{1/2} am. comuna bisericească A. B. dă în arândă în Gerdály moșia sa de 280 jugăre catastrale pe timpul din 1 Noemvrie 1913 până în 1 Nov. 1918.

Prețul de strigare 2200 cor. Vadiu 200 cor.

Ofertele scrise încheiate cu vadiu și cu declarația, că condițiunile de licitațiune sunt cunoscute se primesc până la începerea licitațiunii verbale.

Condițiunile de licitațiune se pot vedea în cancelaria oficiului parohial sășesc.

Gerdály, în 5 Iulie 1913.

Presbiterul evangelic A. B.:

Ioan de Zenn
paroh.

(166) 1—1

Nr. 106/1913.

(167) 1—3

Anunț de licitațiune

Parohia Roșia dă în licitație publică adaptarea școlii pe baza planului și preliminarului aprobat de Preaveneratul Conzistor sub Nr. 2377/1913 școl. în ziua de 14/27 Iulie c. la 2 ore p. m. în edificiul școlar.

Prețul de strigare e 8400 cor., — din care se detrage prețul cărămidei, nășipului și a lucrătorilor cu palma.

După suma restantă licitanții au să depună vadiu de 10% în bani sau hârtii de valoare.

Comitetul își rezervă dreptul de a alege dintre oferenti, pe acela în care va afla mai multă încredere.

Roșia, 1/14 Iulie 1913.

Oficiul parohial:

Tr. Scorobet
paroh.

Dr. Stroia
protopop.

Văzut:

Nr. 447/1913.

(146) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de cl. III Vima-mică, (Drăgavilma), biserică din jos, devenită vacantă prin moartea parohului Grigorie Roman, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt cele fasonate în coala B. pentru congruă, pe lângă observarea dispoziției § 26 din regulamentul pentru parohii.

Cererile de concurs să se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis, iar reflectanții să se prezinte în parohie pentru a cânta, cuvânta, eventual a celebra.

Lăpușul unguresc, la 5/18 Iunie 1913.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. română al tractului „Cetatea de peatră”, în conțelegere cu comitetul parohial.

Andrei Ludu
protopop.

Nr. 248/1913 of. pprezbit. (154) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci dela școalele elementare confesionale gr. or. române din comunele mai jos înscrise prin aceasta se publică concurs cu termen de 20 zile, computat dela prima apariție a acestui concurs în ziarul „Telegraful Român”.

1. **Diug,** cu salar anual de 1000 cor., din care 500 cor. dela popor și 500 cor. ajutor de stat, care se va cere pe baza documentelor învățătorului ales. Cvarțir în edificiul școlii confesionale și jumătate parte de lemne din pădurea ce compete școlii confesionale. Grădină sau relut de 20 cor.

Dela învățător se recere, ca să poseadă limba maghiară în mod corespunzător.

2. **Negrilești** cu salar anual de 1000 cor., din care 300 cor. dela popor și 700 cor. ajutor de stat, promis deja a fi asigurat pe numele învățătorului ales, — cvarțir în edificiul școlar și grădină ori relut de 20 cor.

3. **Poiana-Blenchii** cu salar anual de 1000 cor., din care 240 cor. dela popor și 760 cor. ajutor de stat, ce se va cere pe baza documentelor învățătorului ales, cvarțir natural și grădină.

4. **Clubanca** cu filia Ciubăncuța cu salar anual de 1000 cor., din care 276 cor. dela popor și 724 cor. ajutor de stat, ce se va cere pe baza documentelor învățătorului ales. Cvarțir în edificiul școlar și grădină.

Învățătorii dela aceste posturi sunt îndatorati a propune și religiunea, a instrui pe elevii din școala de toate zilele și din cea de repetițiune în cântările bisericești, a i

conduce în Dumineci și sărbători la biserică și a cânta cu ei acolo la liturgie.

Concurenții au a și așterne rugărilor concursuale instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiterial în Deș în termenul deschis și cu prealabila încunoștințare a mea a se prezenta în vreo Duminecă ori sărbătoare în biserică parohială pentru a cânta și a se face cunoscuți poporului.

Deș, 17 Iunie 1913.

Oficiul protopresbiterial al tractului gr.-or. Deș în conțelegere cu comitetele parohiale competente.

Teodor Herman
protopresbiter.

Ad. Nr. 708/1913.

(140) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională gr.-or. română din Șona, — protopresbiteratul Făgărașului, se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: a) Salar fundamental 1000 cor., din care 720 cor. dela popor, iar 280 cor. ca ajutor dela stat, — observându-se că ajutorul de stat devine lichid numai după ce domnul ministru, pe baza documentelor alesului îl va pune în curgere;

b) cvarțir natural, eventual relut de cvarțir;

c) 1/4 jugăr de grădină, sau în lipsa acestuia un eculivalent în sumă de 20 cor.

Învățătorul ales va fi îndatorat pe lângă alte datorințe impuse prin lege și regulamentele în vigoare, a conduce elevii la serviciile divine din biserică și a cânta cu ei răspunsurile liturgice, apoi a conduce învățământul din școala de repetițiune, — a propune religiunea atât în școala de toate zilele, cât și în școala de repetițiune, și în caz de lipsă, a ținea strana la utrenie și vecernie, eventual a forma și cor.

Cererile de concurs, instruite conform legii și regulamentelor în vigoare, se vor așterne subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis.

Concurenții se vor prezenta înainte de alegere în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a și arăta dexteritatea în cântare și tipic și a face cunoștință cu poporul.

Făgăraș, în 12 Iunie st. v. 1913.

Oficiul protopresbiterial gr.-ort. român al Făgărașului în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Nicolae Borzea
protopop.

Săpunul Steckenpferd
din lapte de crin

de Bergmann și Comp. Tetschen a/Elbe

rămâne și va fi neîntrecut în efectul său contra lăntărilor, precum și indispensabil pentru îngrijirea rațională a frumseții și pielei, ce prin scrisorile de mulțumită zilnic înțrate necondiționat se confirmă, a 80 de bani bucata se află în farmacia, drogherii și parfumeriei etc. Asemenea e minunat aprobată Crema de crin a lui Bergmann „Manera” pentru susținerea fragedă și albă a mânilor de dame, în tuburi a 70 fil. se află pretutindeni. (48) 20—40

Apa minerală naturală

„HEBE”
din Sângeorgiul-român.

Această apă minerală alcalină muriatică bogat în acid carbonic natural se întrebuintează cu strălucite succese de vindecare:

- a) la boale acute și cronice de stomac și intestine;
- b) la dispepsie nervoasă;
- c) la boalele cronice de ficat, fiere, splină și rărunchi;
- d) la rachitism, osteomielită, osteoporosă;
- e) la catarrh de vezică și rărunchi;
- f) la haemorrhoid;
- g) la boalele catarrhale de laringe și plămâni;

Ca apă de masă are un gust plăcut și amestecată în egală cantitate nu colorează vinul. E un bun mijloc profilactic contra epidemiilor.

Această apă minerală are aceeași eficacitate ca apele minerale din Vichy, Fachingen, Gleichenberg, Bilin, din Málnás, Bükzál.

Prețul apei per litru 24 fileri, — sticlele goale se socotesc cu 16 fileri și tot așa să reprimesc.

Deposit general pentru Sibiu și jur la băcănia

N. ONIȚIU, Sibiu.

(142) 4—

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.